

vec Linhart piše v svojih zgodovinskih bukvah krajnske dežele (Versuch einer Geschichte von Krain 1791): „Vsaki Krajnc pozná Krajnca pod imenom „Slovenec“, in njih jezik je slovenski jezik.“

Žalostno je, de to, kar so naši stari očaki vedili, so njih mlajši pozabili! In vender je res taka! Zares nekteri mislijo, de slovenski jezik je novo skovana beseda, de je od vseslovanov (Panslavisten) v sedanjim času iznajdena. Bog nam pomagaj! de se je naš narod v take tmine pogubil, de brat brata ne pozná, de nam je beseda „Slovenec“ ptuja beseda postala! Valvazor, Linhart, Zois, Vodnik, Ravnihar, Kopitar: slavni Slovenci! kaj bi neki rékli, ko bi iz grobov vstali in take Krajnce govoriti slišali, ki še ne vedó: kteriga rodú de so!

Spodnji Štajarci, Koroški, Goričanje i. t. d. govorijo ravno tisti jezik kot mi: ali smemo zató reči, de govorijo po krajnsko ali po štajarsko, po koroško, po goriško? Mi ne poznamo štajarskiga, koroškiga, goriškiga jezika, pa tudi krajnskiga ne: ampak le slovenski jezik, kakor ga Štajarci, Korošci, Goričanje, Krajnci govorijo, in kteriga vsaka dežela nekoliko po svojim zavija.

Naj bi si ta kratki podúk sleherni Slovenec dobro v glavo vtisnil, kterimu dosihmal za njegov narod ni nič mar bilo, — de bo konec vsih nepotrebnih razpertij, in de se nam ne bo treba bati, de bi Nemci našo nevednost zasmehovali.

Kaj je lepiga na Slovenskim?

1. Lepo je, de imamo nebeški mir.
2. Lepo je, de imamo eno vero svojih očetov, in jo spoštujemo.
3. Lepo je, de se duhovni in deželski nasprét ne vjedajo, in ne grízejo, kakor drugod.
4. Lepo je, de se slovenšina takó prijetno razvija, cvetè, in vsak dan več prijatlov dobiva.
5. Lepo je, de so novi slovenski pisavci snažni in sramožljivi, po vrojènim duhu Slovincov, kterim se nesnaga gnjusi.
6. Lepo je, de imamo ljubíga Cesarja radi, in Mu želimo zvestí ostati.

J.

Prošnja zastran šolskih reči.

Nič našim šolam zdaj tako ne manjka kot poboljšanih novih bukev. Veliko učenja je zdaj potrebno pa kje so bukve? —

Če se učitelj sam s prestavljanjem iz drugih bukev pečati mora, mu malo časa za potrebno šolo ostaja; in ali je tudi vsak tega kos? — Naj bodo dobri prijatli naše ljube slovenske mladine lepo prošèni, berž ko bo mogoče to potrebno reč začeti. Prav bi bilo, ko bi se več takih milih podpornikov najdilo, de bi se bližnja pot nastopila. Eden ne zmóre vsiga, tudi sestavki pri berilih, izgledih i. t. d. od mnogih glav pisani, bi mnogim glavam dopadli in dobro delo bi se od slabejiga ločilo. Upamo, de bo častito slovensko društvo, ki je za vse domorodne reči tako živo vnèto, tudi za to reč domoljubno skerbelo. *) —

V večih krajih se učiteljem tudi létas za béro in za šolsko kurjavo merzlo godi. V enih krajih morajo celó otroci v šolo gredé polena nositi. Tudi pri nas bi bila kmalo taka. Hvala Bogú za dobro zimo! — Blagor šoli, kjer ljudjé nje prid poznajo; gorjé pa tudi tisti šoli, kjer se vse po tlačansko godí! — Naj bodo učitelji v

*) Slovensko društvo ne bo nikdar svoje dolžnosti zanemarilo — ali vsiga ne more samo storiti. Govorili smo že z gospodam nadvodjam, de bi se ta reč z gorečnostjo poprijela, nadjamo se, de bo skerbel, tako imenitno reč s pomočjó mnogih glav opraviti. Vredništvo.

nar večí prizadevi starišem, in otrokam veliki prid šole pokazati. Naj bodo častiti duhovniki in gosposka práv lepo prošèni, naše revne šole priporočevati in jim z vsim v pomoč biti. —

Pomagajte potrebni reči, lepo prosimo vas!
Iz Podbrezja. A. Práprotnik.

Ktere iména mescov so prave?

Od tistiga časa, kar so slovenski pratikarji pred štirimi léti listognoj podorali, in na mesto njega listopad — ne vém ali raz poljskiga ali raz českiga debela — vkljub južnim Slavanam, kteri listopad en mesec pred imajo, v našo pratiko vklatili, se je več glasov zaslišalo, kteri so jeli ravno tako pridno nove iména mescov kovati, in perporočevati, kakor svoje dni čerkarji čerke.

1. Nekdo je hotel, de bi se mesci po številkah imenovali, na priliko: pervonj, drugonj i. t. d.

2. Gospod M. Majer v svoji vse hvale vredni knjigi: „Pravila kako izobraževati ilirsko narečje“ nam je odbral iz 34 slovenskih imen mescov, ki jih rabijo v različnim pomenu Čehi, Polaki, Serbi, Horvati in Slovenci, naslednjih 12, ki se mu zavolj mnogih vzrokov nar primerniši zdijo: leden, luti, brezen, traven, cveten, červen, lipen, serpen, rujen, listopad, gruden, prosinec.

3. Gospod B. Potočnik je tudi 12 takih metuljev, tode nekoliko druge baže, ktere ste v Novicah in Slovenii brali, izpustil.

4. Gospod Poženčan skoraj celó hoče, de bi za naprej po premakljivih lunnenih mescih, kakor v stari-mu zakonu, čas merili, ne pa po stanovitnih sončnih mescih, kakor ga ves izobraženi sedanji svet meri.

5. Gospod Jeran pa svetuje, de bi nas vse slovenske novice in morebiti tudi pratike, vsak mesec z vsimi različnimi slovanskimi imeni mescov razveselile, in tako nas naučile, kakošno vreme de je ravno pri vsih nasih slovenskih bratih.

Kdo nam tedej pravo pot kaže?

Po svoji enostranski misli vsak, — gledé pa na naše splohne potrebe, mislim, de nobeden ne. — (Dalje sledí.)

Dopisi.

30. grudna 1848.

(Iz Celja.) Tudi pri nas in na deželi srebernine od dné do dné bolj zmanjkuje, takó de dvajsetic skorej ne bomo več vidili. Kam pa vender pridejo sreberni denarji? Nekteri jih zakopujejo; nekteri — kristijanski judje in gerdi mešetarji — jih skupej pobirajo in dalje prodajajo; nekteri jih imajo v loncih in skrinjah zaperte in shranjene. Poslednji se mislijo nar bolj preskerbeti; pa kaj se zgodí? Na spodnjim Štajarskim, v Žužemskim kantonu, je prebival kmet v revni koči, imel je 300 tolarjev v skrinji shranjenih. Po noči nenadjano postane velik pogór; pogorela je hiša in shranjeni tolarčki so v ognji se raztopili; zdaj je ta kmet resnično revež. Ako bi bil svoje denarje hranilnici (Sparkasse) izročil, bi mu ne bili in ne mogli pogoreti, in na svoje stare dni bi bil imel lep in gotov pripomoček. —

Kakor pravijo, bo mestno svetovavstvo v Gradcu po izgledu Ljubljane in Prage papirnati drobiž za 10 in 20 krajcarjev napraviti dalo. To je zdej potrebna in bi bila pametna naredba, če bi le sreberni denar potem še bolj ne zginil?

Ni davnej kar je v Celje 1 bataljon graničarjev prišel; brez orožja so bili, v svoji narodni obleki (gunjac, šesje in opanke). Prijazno smo jih sprejeli, kér so naši slovanski bratje, in kér so bili in gredó v boj za mogočno Avstrijo, za Cesarja in za domovino, doma pustivši ljube ženke in drage otročičke. 19. t. m. pa, po

telegrafu pokličani, jih je na naglo 4 kompanije ponoči na železnici se v Gradec odpeljalo; prinasste 2 kompanii ostale. —

Celjske nemške novine so konec tega léta tudi konec svojiga kratkiga življenja dosegle. Za domovino, za občni blagor in korist niso nič pripomogle, Slovenšini pa so vedno protivne bile. Pa — od mertvih nič hudiga! Torej naj mirno počivajo! Amen. J. Š.

(Iz sv. Urbana.) V Radgovino maširajo vsaki dan naši bratje Horvati dobro oboroženi. 20. dan grudna jih je do 1000 mož samih Otočanov mimo nas marširalo. Hitro za njimi Banovci 2. regimenta, in Križevčani. Vsi so z najboljim duham nadušeni.

(Iz Koroškiga Junske doline). Kar se le redko in težko doseže, ima tolikanj več vrednosti na svetu. Zlata vreden je čas našiga življenja, posebno če smo ga lepó obernili po poklicu svojiga stanu. To se zamore popravici réči od gosp. Janeza Kumra, častitljiviga fajmoštra in komendatorja na Rehberzi Dobrovske tehanije — ki so 26. listopada z veliko častjó svojo drugo novo mašo obhajali; čez 50 lét so slavni mašnik. — Kér visoki vredni starček od nekđaj radi Novice beró in so velik prijatelj svojiga materniga jezika — naj ohranijo Novice tudi to slovesno obhajanje. Bog živi še več lét častí vredniga dušniga pastirja!

V. Kuster.

(Iz Sel v Semiču na Dolenskim). Hvala Bogú! létina je bila lani pri nas práv bogata. Po več krajih naše fare so pridelali veliko dobriga vina; so gospodarji, ki ga zamorejo po 150, 200 tudi 250 veder pokazati. Češpelj smo nasušili veliko, jabelk tudi dovolj. Turšica se je dobro obnesla. Korúna (krompirja) smo malo dobili, zato kér smo ga malo sadili. Če nam da Bog pričakati, ga bomo pa létas spet poskusili. Vino ima pri nas ceno po goldinarjev in 50 kraje. in po 2 gold. malo vedro, to je, 20 bokalov; tudi so že nekteri prodali novo vino po 2 gold. in pol. — 26. kozoperska l. l. je prišel gosp. Matija Premuta, rojen Semčan, od kteriga so predpredlanjske Novice nekaj povedale, iz Amerike domú. Kmaló po novim létu se misli spet nazaj v Ameriko podati, kjer mu práv dobro gré, tako de voši svojimu očetu le enako hrano (živež) imeti, kakoršna njegovim hlapcam v Ameriki ostaja. On bo veliko blaga tukaj nakupil in sabo vzel. Zdej kupuje sodčke od 8 do 12 veder vina, in misli kakih 200 veder nakupiti. Tudi češplje kupuje, ki jih po 2 gold. cent dobí in mu jih ljudjé sami vkup vozijo; okoli 300 centov jih misli skupej spraviti. Vse blagó bo v Terst speljal, iz Tersta ga bo pa pa morji domú v Ameriko poslal. On pravi, de bo vsak bokal vina do doma veljal 1 gold. — Če mu bo srečno domú prišlo, ga bo po 5, tudi po 6 gold. bokal prodajal. Denarje je pa take seboj prinesel, de bi si jez v Semču ne mogel za-nje ne kruha, ne tobaka kupiti — same amerikske cekine. Zavoljo tega je mesca listopada v Terst šel, de jih je zmenjal za cesarske denarje. Tudi pravi, če mu bo létas ta kupčija dobro znésla, bo gotóvo čez 2 leti spet v Evropo prišel. Takrat bo pa več kupil, létas le za poskušnjo dela. Slovenci imamo le bistre glave; kakor že naš Vodnik pòje! (To pismo prostiga kmeta, pa pridniga bravca Novic, Jakoba Smrekarja, v našim pravopisu práv dobro pisano, so nam poslali častiti gosp. J. O. Lepstanski; lepa hvala za-nj!)

Poslanci slovenskih deželá pri Cesarju.

V 51. listu Novic smo povedali, de se je 10 poslancov iz Ljubljane v Olumuc in Prago podalo, v imenu krajnske dežele novimu Cesarju poklonit se, odstopivšimu Cesarju pa se zahvalit. Kakor iz Krajnskiga, so se po-

slednji teden lanjskiga léta tudi poslanci iz Koroškiga, Štajarskiga in Teržaškiga (med temi tudi milostljivi škof Teržaški g. g. Jernej Legat) v ravno tem namenu v imenovane mesti podali.

Oni ne morejo dosti pripovedati, s kakšno prijaznostjo so jih bili povsod sprejeli — in kako ljubeznjivo, zraven pa tudi kako modro se obnašajo mladi Cesar, ki tudi več slovanskih jezikov práv gladko govore. — Krajnskim poslancem so odgovorili presvitli Cesar tóle v nemškem jeziku, zato kér so jih tudi naši poslanci nemško nagovorili:

„S pravim veseljem prejmem poklon pomnoženiga zbora krajnskih deželnih stanov in c. k. poglavniga Ljubljanskiga mesta.“

„Zvesta udanost Krajncov do njih vladarja že od nekđaj sloví. Nadušeni od prave in čiste ljubezni do domovine, spremljajo tudi zdej novo rojstvo celiga cesarstva z nar gorkejšimi vošilami, in bojo brez dvoma vsi, kakor vsak po svojim stanu, pripomógli k dokončanju veliciga dela.“

Marsikterimu poslancu!

Iz Celjskih Novin.

Vi rečete, de ste „dobriga serca in pravičniga duha za kmeta, kar dostim gospodam manjka.“ — Verjame-mo, de resnico govorite, tudi nismo še nobeniga slišali, ki bi Vas bil zavoljo tega grajal; pa ne dopade nam, de ste pravičniga duha le za kmeta. — Gotovo ste že vidili podobo pravice; — ta za človečko družtvo nar svetejši divica ima zavezane oči, v rokah derží tehtnico, — to pomeni, de ne pozna razločka med ljudmi in stanovi.

Nihče ni pravičen, ako reče, de je le pravičniga duha do samo eniga stana; pa tudi poslanci niso na zboru zato, de bi samo en stan zagovarjali. Mi smo Vas zvolili, de bi po pravici vse stane v celi veliki Avstrii zagovarjali. Če se tedaj posebno za kmečki stan potegujete, Vam to popolnoma práv damo, zakaj ta stan se mora nar več polajšati, kér je tako dolgo nar večí teže nosil; pa misliti morate tudi na druge stanove, kér vse zagovarjate. Tedej Vas, gospod poslanec, še enkrat prosimo, ponašajte se dobro za kmeta, tode ne pozabite, de ima deržavni zbor tudi druge ravno tako imenitne in važne namene; ne pozabite tudi, de ste Slovenec, de ste tistiga roda, kteri je tako dolgo pod jarmam ječal, de ga zdaj skoraj več ne občuti. Dokler Slovenca jezik v šoli in pri uradi (v kancelijah) svoje pravice ne dobí, ostane še zmíram sužen.

Pri vsim temu naj Vas pravica vodi, in zamolčali bodo vsi Vaši zoperniki.

V volitnih rečéh

za deržavni zbor na Dunaj.

Za prid in blagor domovine iskrena „Slovenija“ priporoča v 50. listu volivcam nektere učene in poštene rodoljube, de naj bi eniga izmed njih v Logatcu 8. dan tega mesca za poslanca izvolili. Draga „Slovenija“ kaj se trudiš bob v steno metati?! Zastonj je vse tvoje prizadevanje — volili bojo kakor kane. Novice nočejo več prazne slame mlatiti.

Rimljanska cesta skozi gojdz Hrušico. *)

Rimljani so posebno zavoljo vojskinih potreb v premagane dežele ceste napravljali, in sicer kolikor mogoče na bližnjico; zatorej so koj, ko so bili Norik in Pannonijo z vojsko premagali, dobro spoznali, de bi se do njih,

*) Po besedah gosp. M. Merviga iz nemških Ljubljanskih Novic »Illyrisches Blatt Nr. 79. I. 1848.«